

Inhoud

Ten geleide	6
1. De spoorloos verdwenen Bijbel	8
2. De dominee is stout geweest	13
3. Je zit op mijn plek!	19
4. 'Kerkdienst' of 'eredienst'?	23
5. Oude mensen moeten sterven, jonge mensen kunnen sterven	30
6. Of er voor mij wel genade is	35
7. Henk was al veel verder	40
8. Waarom?	45
9. Welkom! Welkom!	50
10. Dankzij een alerte ouderling	55
11. Dubbel gezegend	60
12. Brenger van slecht nieuws	67
13. Medeleven in tijden van verdriet en rouw	72
14. Dominee, ik ben eruit!	78
15. Het stralende gezichtje	83
16. Opa, waarom bidt u niet?	88
17. Twee jaar droog	92
18. En ... toch! En ... nu?	95
19. Iets over verslaving	101
20. Dat wist ze nog	105
21. Waarom gebeuren er nu geen wonderen meer?	109
22. Wij leven van wonderen en wij zijn er zelf een	115
23. De wederkomst	121
24. De grote toekomst	127
Naschrift	133
Noten	135

Ten geleide

Toerusting van ambtsdragers voor hun roeping én onderwijs voor de gemeente over de betekenis van het ambt – je kunt die op verschillende manieren ontvangen. Nodig is sowieso dat we – met het Nieuwe Testament open op tafel – de betekenis van het ambt en de vereisten voor de ambtsdrager scherp in beeld hebben. Voor héél de gemeente geldt dit. Helpend is ook om je te verhouden tot de geschiedenis van de kerk, om te ontdekken dat het werk van God doorgegaan is in wisselende omstandigheden.

Met *Omzien. Ontmoetingen die je doen stilstaan en verwonderen* biedt ds. J. Noltes ons een derde invalshoek: leren van het leven, je winst doen met de ambtelijke ervaringen van een dienaar van de gemeente op leeftijd. Zijn boekje is daarmee veel meer dan een bundel met anekdotische verhalen en verrassende gesprekken uit de gemeente. Hij geeft op zo'n manier woorden aan de contacten met trouwe gemeenteleden én met rand- of onkerkelijke mensen dat het lijkt alsof je als lezer samen met ds. Noltes in de kamer zit. Stil luister je mee, vaak met een milde glimlach op je gezicht, verwonderd ook. Je bent immers getuige van hoe God op verrassende wijze werkt. Ieder die met Hem wil leven, zal de besproken levens- en geloofsvragen herkennen.

Elke in dit boekje beschreven ontmoeting bevat een verhaal, zonder dat de schrijver daarbij vervalt in moralisme. Ook krijg je handvatten voor het dagelijkse leven met God en kijkt de ambtsdrager in de spiegel van zijn eigen bezig-zijn in de gemeente. Met instemming ontdekte ik in *Omzien* dat ds. Noltes focus aanbrengt in het pastorale werk. Wat inhoud en diepgang van het gesprek betreft, neemt hij geen genoegen met een zesje. Bidden en de Bijbel, altijd geeft hij ze een plaats. Waarom? Omdat zonde en genade, omdat wat nodig is om 'getroost de

eeuwigheid te kunnen aandoen', voortdurend meedoen in de ontmoetingen. Dát is pastoraat.

De Geest waait waarheen Hij wil. Hij wááit, Hij werkt. Dit te lezen én daarnaar zelf op zoek te gaan geeft vandaag vreugde aan elke ambtsdrager.

Piet Vergunst

algemeen secretaris Gereformeerde Bond

1.

De spoorloos verdwenen Bijbel

Mijn eerste huisbezoek – samen met een ouderling – was bij een niet kerkelijk meelevend echtpaar. Hoewel onze komst van tevoren was aangekondigd, troffen we mevrouw alleen thuis.

Van dit bezoek is mij één ding altijd bijgebleven. Op mijn vraag of ze nog wel gewend waren om de Bijbel te lezen, kwam een bevestigend antwoord, een beetje verontwaardigd zelfs. Al gingen ze dan niet naar de kerk, in de Bijbel lezen deden ze wel! Toen ik echter tegen het einde van het bezoek vroeg of ik hun Bijbel even mocht gebruiken om er een gedeelte uit te lezen, ontstond er een lichte paniek. De Bijbel bleek niet op de plaats te liggen waar hij hoorde ... Overal werd gezocht; laden werden opengetrokken, de linnenkast werd geïnspecteerd, maar geen Bijbel ... Ondertussen verzuchtte de vrouw (haar dochter had haar met de huishouding geholpen): ‘Waar heeft die meid die Bijbel nou toch gelaten?’

Mijn broeder-ouderling en ik dachten er achteraf het onze van ...

In het huwelijksformulier dat ik jarenlang in trouwdiensten gebruikte, wordt een christelijk gezin getypeerd als ‘een kerkje in de kerk, waar de Schrift wordt gelezen en gehoord en waar het leven wordt geheiligd door het gemeenschappelijk gebed’. In elk christelijk gezin hoort het dus vanzelfsprekend te zijn dat alle gezinsleden minstens een keer per dag (liever vaker!) samen uit de Bijbel lezen. Wie er voorleest, vader of moeder, is mijns inziens een kwestie van afspraak. (Mijn advies zou zijn: om de beurt.) Belangrijker is echter om de kinderen, zo gauw dat kan, er nauw bij te betrekken. Bijvoorbeeld door elk kind een eigen Bijbeltje te geven, waarin het meeleeft. Wat je hoort en tegelijk leest,

neem je makkelijker in je op! Bovendien geeft het vader of moeder gelegenheid om op een bepaald moment bijvoorbeeld aan een kind te vragen om verder te lezen. Dat zal de aandacht bevorderen en bovendien leert het kind op deze manier om zelf ook hardop uit de Bijbel voor te lezen. Het is, denk ik, ook raadzaam om tieners zo nu en dan de taak van vader of moeder over te laten nemen. 'Wie wil er vandaag lezen?' Daarbij mag dit het gebed en de hoop zijn: 'Jong geleerd, oud gedaan.'

Hoe belangrijk de Bijbel is, wordt ons in Psalm 119 duidelijk gemaakt met de woorden: 'Uw Woord is een lamp voor mijn voet en een licht op mijn pad.' Veronderstel eens dat er geen licht zou zijn: je zou werkelijk geen hand voor ogen kunnen zien. Maar er zou ook niets kunnen groeien. Zonder licht geen leven! Zo is er geen geestelijk leven zonder Gods Woord. 'Het geloof is uit het gehoor en het gehoor door het Woord van God.' (Rom. 10:17) Alleen door het horen van dat Woord komt een mens tot geloof. Hoe zouden wij van God als onze Schepper en van Jezus als Zaligmaker van zondaren weten als ons dat niet in de Bijbel werd geopenbaard?

Daarom zei Jezus ook: 'U onderzoekt de Schriften, want u denkt daardoor eeuwig leven te hebben, en *die zijn het die van Mij getuigen*' (Joh. 5:39). Aan het slot van hoofdstuk 20 sluit Johannes daarbij aan met te betuigen dat alles wat hij in zijn Evangelie geschreven heeft, maar één doel heeft: '... opdat u gelooft dat Jezus de Christus is, de Zoon van God, en opdat u, door te geloven, het leven zult hebben in Zijn Naam' (Joh. 20:31). Dat is overigens het doel van heel de Schrift! Daar ligt meteen in opgesloten wat de kern en het doel van elke preek en van heel het pastoraat moet zijn. Dat wordt onderstreept door dit citaat van professor C. Graafland: 'Preken zijn er niet om besproken te worden. Zij willen tot geloof en gehoorzaamheid brengen. Zij willen vermanen en vertroosten, zij willen ten diepste God Zelf in Christus present stellen in de gemeente.' In de prediking van het Woord ontmoeten wij Christus Zelf en spreekt Hij ons aan. En telkens is Zijn vraag: 'Wat is daarop úw antwoord?'

Zalig die het Woord van God horen en het bewaren.

(Luk. 11:28)

Psalm 119:49 en 44 (*berijming 1967*)

Hoe wonderbaar is uw getuigenis.
Ik zal het altijd in mijn hart bewaren.
Wanneer uw heilig woord geopend is
zal 't als een licht het duister op doen klaren.
Gij maakt verdwaalden van hun doel gewis,
uw kennis maakt onkundigen ervaren.

Heer, ondersteun mij, geef mij vaste grond,
laat uw beloften heel mijn leven schragen.
Beschaam mij niet, ik hoop op uw verbond,
bevestig mij, dat mijn verlossing dage.
Als Gij mij steunt, zal ik te allen stond
de vreugde van uw wet in 't harte dragen.

Lied 277:1, 2 en 5 (*Weerklank*)

Een rijke schat van wijsheid
schonk God ons in zijn Woord.
Heb moed, gij die op reis zijt,
want daarmee kunt gij voort.
Gods Woord is ons een licht,
en elk die in vertrouwen
daarnaar zijn leven richt,
die zal erin aanschouwen
des Heren aangezicht.

God opent hart en oren,
opdat wij in geloof
zijn roepstem zouden horen,
voor andere stemmen doof.
Gods woord gordt mensen aan,
om zonder te versagen

het smalle pad te gaan
en stil het kruis te dragen
achter hun Heiland aan.

O Gij die wilt ontmoeten
wie vragen naar uw wil,
zie hoe wij aan uw voeten
zitten en luist'ren stil.
Geef dat tot U, o Heer,
't Woord van uw welbehagen
niet ledig wederkeer',
maar dat het vrucht mag dragen,
uw grote naam ter eer.

2.

De dominee is stout geweest

Toen ik op bezoek kwam bij mevrouw Visser, paste zij juist op haar kleindochtertje, een kind van een jaar of vier. Het meisje was onder de indruk van deze 'dominee', zoals haar oma deze vreemde meneer noemde. Verlegen kroop ze steeds weer weg achter haar stoel, maar ondertussen nam ze alles wel goed in zich op.

Dat hoorde ik enkele maanden later toen ik mevrouw Visser opnieuw bezocht. Ik was nog maar nauwelijks de deur uit geweest of het meisje was losgebarsten. Over mijn vreemde pak en mijn rare taal. Maar één ding had haar vooral hoog gezeten: 'De dominee is stout geweest, want hij heeft gepraat onder het bidden!'

Ik denk dat er nu even een lachje om uw mond speelt, maar ondertussen is wel duidelijk dat hardop bidden voor dat meisje iets totaal onbekends was. Bidden was voor haar: handjes vouwen, oogjes dicht en dan even heel stil zijn. En o wee als je dan toch praatte, dan was je stout! Blijkbaar had ze dat zelf maar al te vaak gehoord ...

Dit verhaal confronteert ons met de volgende vraag: hoe staat het met de praktijk van het bidden in ons gezin? Uit pastorale ervaring weet ik dat er bij veel, ook kerkelijk meelevende, ouders schroom is om hardop voor te gaan in gebed. Voor en na het eten klinkt het: 'Zullen we even stil zijn?' En ieder moet die stilte dan maar voor zichzelf invullen, totdat een kuch van vader of wat geschuifel van moeder aangeeft dat het moment van stilte voorbij is.

In het formulier voor de bevestiging en inzegening van het huwelijk waar ik eerder al naar verwees, wordt het christelijk gezin getypeerd als 'een kerkje in de kerk, waar de Schrift wordt gelezen en gehoord

en waar het leven wordt geheiligd door het gemeenschappelijk gebed.' Niet alleen samen Bijbellezen maar ook samen bidden hoort in ons gezin een vaste plaats te hebben. Door het samen bidden wordt het leven zelfs geheiligd: we belijden erdoor dat we leven voor Gods aangezicht en in alles van Hem afhankelijk zijn. Zonder Zijn zegen zijn we nergens. Daarom danken we Hem voor wat Hij ons als onze Schepper allemaal geeft: leven en gezondheid, eten en drinken, kleren, een thuis. Vooral echter danken we Hem voor Zijn Woord, waarin Hij Zichzelf aan ons bekendmaakt als de HEERE Die heilig en rechtvaardig is en onze zonde veroordeelt, maar Die ook barmhartig en genadig is en zelfs Zijn Zoon zond om het oordeel dat wij verdienen in onze plaats te dragen.

Wie echt dankbaar is zal dat echter ook willen tonen. Daarom mag de bede dat we als uiting van onze dankbaarheid tot Gods eer en naar Zijn wil zullen leven, ook niet ontbreken. Het doel hiervan is dat wij door onze levenswandel niemand aanleiding zullen geven om Zijn Naam naar beneden te halen ('Ja, en dat is nu een dominee', of: 'Ja, en dat is er nu een van de kerk!'), maar dat de Heere juist door ons doen en laten wordt geëerd en geprezen ('Je kunt wel zien dat hij/zij een christen is!') (zie vr. en antw. 122 van de Catechismus).

Met eigen woorden bidden vinden veel mensen moeilijk. Begin dan bijvoorbeeld voor het eten met het Onze Vader of een ander bekend gebed. (Liederen in de rubriek 'Bidden en danken' in *Weerklank* kunnen daarbij goed helpen.) Het is echter aan te bevelen eigen woorden te kiezen. Dat geeft de mogelijkheid om wat ons op dat moment bezighoudt aan de Heere voor te leggen en voorbeden te doen. Zo kunnen we dan bijvoorbeeld danken voor de verjaardag van opa, of bidden dat het de kinderen goed mag gaan op school of dat de zieke buurvrouw weer beter mag worden. En verder: voor de kerk en zending, voor vrede in de hele wereld en genoeg eten en een huis voor alle mensen enzovoort.

Het is een goede zaak als vader en moeder afwisselend voorgaan in gebed, en dat de kinderen – als ze daar de leeftijd voor hebben – dit zo nu en dan ook doen. Dan worden ze er persoonlijk bij betrokken en leren ze dat bidden niet iets is wat je alleen doet, in stilte, en alleen voor jezelf, maar ook samen en ook voor anderen.